

Ärende: VN/10343/2024

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till skärgårdslagen

Lausunnonantajan lausunto

Sammanfattning av era kommentarer för att utarbeta ett sammandrag av utlåtandena

Hitis kyrkoby byaförening rf välkomnar varmt en förnyelse av skärgårdslagen med en seriös ambition att stärka och förbättra möjligheterna för fast bosättning i alla delar av skärgården. Säker tillgång till goda och pålitliga kommunikationer, basservice inom rimlig tid och till en rimlig kostnad samt möjligheter att påverka förhållandena i den egna närmiljön är absoluta grundförutsättningar för en trygg tillvaro och framtidstro i skärgården.

Era kommentarer om 1-2 § och motiveringen till dem

Vi anser att förnyelsen av skärgårdslagen är mycket välkommen och stöder varmt lagens uttalade syften. Vi vill speciellt framhålla lagens betydelse för den fasta bosättningen i områden utan fast vägförbindelse till fastlandet, dvs i mellan och yttre skärgården. För att garantera att syftena uppnås också för dessa områden anser vi det vara av yttersta vikt att lokalbefolkningen erbjuds verkliga möjligheter att höras vid planering och beslutsfattande av frågor som direkt påverkar deras livsförutsättningar.

För genomförandet och övervakningen av skärgårdspolitiken anser vi det vara av stor betydelse att de olika ministerierna har ett smidigt och effektivt samarbete.

Era kommentarer om 3-6 § och motiveringen till dem

Vi stöder indelnigen av skärgården i olika kategorier, och anser det vara en direkt förutsättning för att lagens syften skall kunna uppnås i hela skärgården. Förhållandena och utmaningarna i olika skärgårdsdelar skiljer sig markant från varandra. Den upplevda tillgången till service i alla dess former är kraftigt beroende av den tid det tar i anspråk, samt vilka kostnader för resor, inkvartering mm det medför, och detta varierar mycket mellan de olika delarna av skärgården, främst till följd av tillbudsstående kommunikationer.

Det är därför väl motiverat att svårigheterna att få basservice ärligt beaktas vid bedömningen av skärgårdskommuner och välfärdsområden.

Vi önskar tillägga att det vid bedömningen även bör tas hänsyn och uppmuntras till sådana tjänster och sånt stöd som kommun och välfärdsområde erbjuder invånare, företagare och föreningar utöver sina lagstadgade tjänster, för att stärka livskraften, välståndet, tryggheten, delaktigheten, trivseln mm för invånarna i mellan och yttre skärgården.

Era kommentarer om 7-8 § och motiveringen till dem

Beroendet av förbindelsebåts- eller färjtrafik är den enskilt största skillnaden mellan boendet i skärgården och på fastlandet. Tillsammans med fungerande telekommunikationer utgör förbindelsebåts- och färjtrafiken skärgårdsbornas livlina. Dess betydelse för ett fullgott och tryggt liv i skärgården kan svårligen överskattas.

Vi understöder varmt formuleringen att fast bosatta invånares, säsongsboendes och näringslivets behov bör beaktas vid planering av enskilda rutter. Vi föreslår att dessa behov aktivt kartläggs genom direkta kontakter med respektive användargrupper. Fritidsbosättningen är en resurs för skärgården genom de utkomstmöjligheter den erbjuder för de fast bosatta. Det är viktigt att den ökade trafikmängden fritidsbosättningen ger upphov till under vissa delar av året noggrant beaktas vid uppgörandet av rutter och tidtabeller. De fast bosattas grundläggande behov av transporter skall emellertid tryggas i alla lägen, vilket bäst garanteras genom att de fast bosatta beviljas förkörsrätt utan extra kostnad.

Vi föreslår att förbindelsebåtarna skall vara avgiftsfria för alla, då de bör uppfattas som motsvarande allmän landsväg.

Beredskapsskyldigheten är ett välkommet tillskott i lagen. För att garantera god och kontinuerlig service, durabla och säkra fartyg som klarar alla förhållanden samt säkerställa förutsättningarna för uppfyllandet av beredskapsskyldigheten föreslås att upphandlingen av tjänster sker på långsiktig basis.

Vi förundrar oss över att dessa paragrafer begränsas till tjänster inom förbindelsefartygstrafik som staten upphandlar av privata aktörer, då trafiken är ett statligt ansvar, där staten har friheten att själv avgöra om tjänsten produceras eller upphandlas.

Era kommentarer om 9-10 § och motiveringen till dem

Vi anser att det är mycket viktigt att skärgårdens särdrag tydligt och nyanserat beaktas, då utmaningarna och förutsättningarna för utvecklingen av skärgårdens livskraft i enlighet med lagens syfte är av olika karaktär och tyngd i de olika delarna av skärgården.

Vid beaktandet av de lokala särdragen är det av största vikt att lokala invånare i de specifika skärgårdsdelarna får komma till tals för att tydliggöra och diskutera både behov och möjligheter.

Vi anser att en lokal skärgårdsnämnd, där de olika skärgårdsområdena är representerade, är en bra lösning för samverkan med kommun och välfärdsområde för planering och beslut i frågor som berör ortsbornas vardagliga liv. Skärgårdsdelegationen har en viktig roll i att driva aktuella frågor och samordna aktiviteter och initiativ på den nationella nivån, samt för att utgöra länken till statsledningen för den regelbundna rapporteringen till landets riksdag.

Utkomstmöjligheter lokalt i skärgården är en förutsättning för tryggheten av fast bosättning året runt. Behovet av stöd för företagande är stort, och direkt proportionellt till transport- och resor och därtill hörande kostnader. Förbindelsebåts- och färjtidtabeller leder till långa transporttider och i vissa fall till att biltransporttjänster endast erbjuds till mycket höga kostnader eller inte alls. Ju sämre förbindelser och tillgång till andra tjänster desto mera måste ett företag vara självförsörjande, vilket ökar kraven på investeringar i egen utrustning, byggnader, lagerhållning mm. Samtidigt stärker lokala entreprenörer samhällets resiliens tack vare lokal expertis och färdigheter att snabbt agera som förstahandsresurs i stundtals mycket krävande förhållanden.

Era kommentarer om 11-12 § och motiveringen till dem

De tre uppställda målen för lagen: "stärka skärgårdens livskraft, bo i skärgården och värna om skärgårdens kulturarv och naturvärden" bör vara jämställda. "Kulturarv", "naturvärden" och även "livskraft" kan ge rum för tolkning som begrepp. En levande bygd måste få utvecklas i enlighet med tiden, annars riskerar den stagnera och bli ett utomhusmuseum, som ingen förmår sköta om.

Planeringen av områdesanvändning är av stor vikt för att möjliggöra planering på individuell och företagsnivå beträffande byggnation och annan verksamhet. En tydlig och välgjord plan underlättar vid tillståndsprocesser för undvikande av omotiverade besvärshandlingar. För den fast bosatta befolkningen och deras möjligheter att livnära sig bör begränsningar vara rimliga.

Vården av skärgårdsnaturen förutsätter i praktiken åtgärder på alla nivåer; gräsrot, kommunal och statlig. Understöd för naturvård på gräsrotsnivå är en förutsättning för förbättring speciellt av vattenkvaliteten i skärgårdshavet, samtidigt som ytterligare föroreningar och näringsbelastning från avrinningsområdena bör förhindras genom stöd till åtgärder på nationell nivå. Stöd kan med fördel också riktas till lokala organisationer t.ex. inom sjöräddning, brandvärn mm för ökad beredskap att bekämpa lokala oljeutsläpp mm.

Era kommentarer om 13-14 § och motiveringen till dem

Hitis kyrkoby byaförening rf understöder varmt tanken att landets riksdag med jämna mellanrum får en uppdatering av läget i de olika skärgårdsdelarna. Vi hoppas att detta kan ske minst en gång per år, eller oftare om det aktuella läget så kräver.

Vi anser det viktigt att informationen är baserad på nyanserat och kvalitativt material, då relevant officiell statistik kanske inte alltid finns tillgänglig för de mångtaliga men vanligen rätt små ösamhällena i skärgården. Lokalbefolkningen i de olika skärgårdskategorierna bör ges möjlighet att bidra till informationen direkt eller indirekt via lokala nämnder och skärgårdsdelegationen.

Vi ser skärgårdsdelegationens roll som helt central för uppfyllandet av lagens syften. För att möjliggöra en saklig och värdeskapande intressebevakning och behandling av skärgårdsfrågor samt en nyanserad och kvalitativ redogörelse för landets riksdag anser vi det högst betydelsefullt att skärgårdsdelegationens medlemmar själva besitter och vid behov har tillgång till extern konkret sakkunskap om rådande förhållanden i hela skärgårdsområdet.

Era kommentarer om konsekvenser (kapitel 4.2 Huvudsakliga konsekvenser)

-

Era kommentarer om allmänna motiveringarna (kapitlen 1-12, bortsett från kapitlen 4.2 Huvudsakliga konsekvenser och 7 Specialmotivering)

-

Era kommentarer om utkastet till statsrådets förordning om skärgårdsdelegationen

-

Holmström Jörgen
Hitis kyrkoby byaförening r.f.